

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Frisia Zout B.V.
Lange Lijnbaan 15
8861 NW Harlingen

**Directoraat-generaal Klimaat
& Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 7 oktober 2020
Betreft Wijziging instemmingsbesluit winningsplan Havenmond

**Ons kenmerk
V-3218**

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Instemmingsbesluit

1. Inleiding

Op 5 augustus 2020 heeft de minister van Economische Zaken en Klimaat (hierna: de minister) een aanvraag ontvangen van Frisia Zout BV (hierna: Frisia), tot wijziging van het instemmingsbesluit van 12 mei 2015 (kenmerk DGETM-EM / 13005869), gewijzigd 30 augustus 2016 (kenmerk DGETM-EO/ 16101252). De aanvraag behoeft op grond van artikel 34, derde lid, van de Mijnbouwwet (hierna: Mbw) instemming van de minister. Het wijzigingsverzoek heeft uitsluitend betrekking op het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne.

De toekomstige Havenmond cavernes liggen binnen de winningsvergunning Havenmond, verleend op 3 januari 2012 (kenmerk ETM/EM / 11110579). Vanaf 2020 start de zoutproductie door zout te produceren uit caverne Havenmond 2 (HVM-2). De Havenmondcavernes liggen in de provincie Fryslân, binnen de grenzen van de gemeente Harlingen. Het winningsplan betreft het winnen van zout uit vier zoutcavernes in het gebied 'Havenmond'. Op verzoek van de overheid is Frisia op zoek gegaan naar een alternatief voor dieselolie en Frisia heeft in GTL GS270 een dergelijk alternatief gevonden en is voornemens dit alternatief te gaan gebruiken in haar Havenmond cavernes.

Buiten de toepassing van een alternatief voor dieselolie, is er geen andere wijziging van het winningsplan Havenmond.

2. Juridisch kader en voorbereidingsprocedure

2.1 Mijnbouw wet- en regelgeving

Een wijziging van een instemmingsbesluit dient te worden getoetst aan de Mbw en de daarop gebaseerde regelgeving. De artikelen 34, 35 en 36 van de Mbw en artikel 24 van het Mijnbouwbesluit (hierna: Mbb) vormen het juridisch kader waaraan een verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit wordt getoetst.

Uit artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw volgt dat afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna Awb) niet van toepassing is indien sprake is van een wijziging van ondergeschikte aard omdat die niet leidt tot een andere beoordeling van:

- de effecten van de wijze van winning, alsmede daarmee verband houdende activiteiten;
- de effecten van bodembeweging als gevolg van de winning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en;
- de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

V-3218

Ter beoordeling of de minister het instemmingsbesluit van 12 mei 2015 kan wijzigen, toetst hij de wijziging aan artikel 36, eerste lid van de Mbw. De minister kan zijn instemming geheel of gedeeltelijk weigeren of daaraan voorschriften of beperkingen verbinden, indien dat gerechtvaardigd wordt door één van de volgende belangen:

- de veiligheid van omwonenden;
- het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan;
- het belang van planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, aardwarmte of andere natuurlijke rijkdommen, waaronder grondwater met het oog op de winning van drinkwater, of mogelijkheden tot het opslaan van stoffen;
- de nadelige gevolgen voor het milieu;
- de nadelige gevolgen voor de natuur.

2.2. Voorbereidingsprocedure

De aanvraag van Frisia van 5 augustus 2020 betreft een aanpassing van de toe te passen stof als oliespiegel in de cavernes. De aanvraag betreft geen verdere inhoudelijke aanpassing van het winningsplan.

De minister is van oordeel dat de verzochte aanpassing van de toe te passen stof als oliespiegel in de cavernes een wijziging van ondergeschikte aard is, omdat deze wijziging niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten en risico's, die in artikel 34, vierde lid, onder b, van de Mbw worden genoemd. De minister motiveert dit verder onder punt 5 van dit besluit. Gelet op artikel 34, vierde lid onder b, van de Mbw, is dit verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voorbereid met toepassing van de reguliere procedure uit hoofdstuk 4 van de Awb.

De minister heeft advies gevraagd aan het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna: SodM) (artikel 127 van de Mbw) en aan de betrokken decentrale overheden (artikel 34, vijfde lid, van de Mbw). De Technische commissie bodembeweging (hierna: Tcbb) brengt op grond van artikel 35, tweede lid, van de Mbw aan de minister advies uit over de bodembeweging ten gevolge van de winning alsmede de daarmee verband houdende activiteiten en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging. Omdat de wijziging van het winningsplan geen betrekking heeft op de bodembeweging ten gevolge van de winning alsmede de daarmee verband houdende activiteiten en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging heeft de minister de Tcbb niet om advies gevraagd.

Belanghebbenden die het niet eens zijn met dit besluit, kunnen daartegen bezwaar maken. Meer informatie over het indienen van bezwaar staat onderaan dit besluit.

3. Adviezen

V-3218

Op verzoek van de minister hebben de volgende adviseurs advies uitgebracht over de aanvraag:

- SodM heeft op 18 augustus 2020 advies uitgebracht (kenmerk: 20217972 ADV-6589).
- Het college van gedeputeerde staten van de provincie Fryslân heeft op 16 september 2020 advies uitgebracht (kenmerk: 01794311).

Naast de aanvraag van Frisia hebben de betrokken decentrale overheden ook het advies van SodM ontvangen en het concept-instemmingsbesluit van de minister. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Harlingen heeft 31 augustus 2020 per mail aangegeven geen advies uitbrengen op de wijziging van het instemmingsbesluit.

4. Beoordeling van de aanvraag

Hieronder wordt op hoofdlijnen beschreven wat Frisia in de aanvraag heeft opgenomen. Daarna volgt (indien van toepassing) het advies van de adviseurs en de beoordeling door de minister, waarbij op basis van een integrale afweging beargumenteerd wordt of het advies of de aanbeveling wordt overgenomen.

4.1 De effecten van de wijze van winning

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Frisia beschrijft in paragraaf 3.2.1 van het winningsplan Havenmond (2012) het gebruik van een oliespiegel. Tevens staat in deze paragraaf wat het doel van deze oliespiegel is en dat Frisia hiervoor dieselolie gebruikt.

Frisia beschrijft in het verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit op zoek te zijn gegaan naar een milieuvriendelijker alternatief voor dieselolie. Frisia heeft in GTL GS270 een dergelijk alternatief gevonden en is voornemens dit alternatief te gaan gebruiken in haar Havenmond cavernes. Het beoogde alternatief GTL GS270 is een stof met minder milieu- en veiligheidsrisico's dan het in het winningsplan aangegeven te gebruiken dieselolie.

Advies SodM

SodM stelt vast dat Frisia de gevolgen van het gebruik van GTL GS270 goed heeft beschreven en adequate mitigatiemaatregelen voorstelt om de resterende onzekerheid over de mogelijke vorming van schadelijke afbraakproducten te reduceren. Bij daadwerkelijke vaststelling van een veranderende samenstelling van de oliespiegel, stelt Frisia bovendien adequate maatregelen voor om de nieuwe risico's te mitigeren.

Advies provincie Fryslân

De provincie Fryslân stelt dat het zoeken naar en gebruiken van een milieuvriendelijker alternatief voor het gebruik van dieselolie een goede ontwikkeling is en staat daar positief tegenover. Voor de Provincie Fryslân is het op dit moment echter niet duidelijk welke stof er precies wordt gebruikt. Er wordt in de aanvraag gesproken over het "inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof". Daardoor ontstaat naar mening van de provincie onduidelijkheid over welke stof precies wordt gebruikt.

Beoordeling van de wijze van winning

V-3218

De aanvraag betreft het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne. De minister heeft beoordeeld of de effecten van de wijze van winning en de daarmee verband houdende activiteiten, door het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne, anders worden dan in het winningsplan uit 2012 zijn omschreven en waarmee hij in 2015 heeft ingestemd. Tevens heeft de minister beoordeeld of de zoutwinning nog steeds als planmatig beoordeeld kan worden.

In de brief aan de Tweede Kamer van 8 september 2020 (Kamerstuk 32849, nr. 205) heeft de minister aangegeven dat waar mogelijk zoutbedrijven in de toekomst schonere en veiligere alternatieven voor diesel als mijnbouwhulpstof gaan toepassen. Uit het advies van de provincie Fryslân merkt de minister op dat het de provincie onvoldoende duidelijk is geworden dat ook een vergelijkbare stof een minder milieubelastende stof dan diesel dient te zijn. In zijn brief van 28 september 2018 met een reactie op de Staat van de sector Zout (Kamerstuk 32849, nr. 136) heeft de minister gesteld dat het belangrijk is dat het onderzoek naar een alternatief voor de toepassing van diesel zorgvuldig gebeurt en de minister wil er zeker van zijn dat een eventueel alternatief veilig is voor mens en milieu en ook verantwoord kan worden toegepast. Ten aanzien van het advies van de provincie Fryslân merkt de provincie op dat de minister voorschrijft dat Frisia bij toepassing van een andere stof dan GTL GS270 voorafgaand aan de aanleg van de cavernes een rapport indient bij SodM, met een afschrift aan de minister, waaruit blijkt dat toepassing van deze vergelijkbare stof niet leidt tot verminderde beheersing van de ontwikkeling van de hoogte van de caverne. Bij de beoordeling van een vergelijkbare stof worden ook de milieuprestaties betrokken, welke beter dienen te zijn dan van diesel.

Bij planmatig gebruik en beheer van de ondergrond moet er sprake zijn van een efficiënte winning van de delfstof, waarbij de wijze waarop het zout wordt gewonnen, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen zout van belang is. De minister stelt dat de wijze waarop het zout wordt gewonnen, het tempo waarmee en de hoeveelheid te winnen zout niet wijzigt door het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne.

Conclusie wijze van winning

De minister stelt vast dat door de gevraagde wijziging het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne, de wijze van winning en de hoeveelheid te winnen zout niet wijzigt en ook een andere vorm van gebruik van de ondergrond niet onmogelijk wordt gemaakt. Het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne is in overeenstemming met het planmatig gebruik en beheer van de ondergrond (artikel 36, eerste lid, van de Mbw)). De minister concludeert dat het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caverne niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de wijze van winning, dan bij het geldende winningsplan uit 2012 (artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw).

4.2 De effecten van bodembeweging als gevolg van de aanvraag en de maatregelen ter voorkoming van schade

V-3218

Bodemdaling

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

Als gevolg van zoutwinning treedt bodemdaling op. De bodemdalingsprognose uit het winningsplan 2012 voor de Havenmond cavernes laat zien dat de cumulatieve daling in het diepste punt 103 cm bedraagt. Het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caveerne heeft geen aanpassing van de bodemdalingsprognose tot gevolg.

Beoordeling bodemdaling

De minister stelt vast dat het aannemelijk is dat de bodemdaling conform de prognose in het winningsplan uit 2012 verloopt en de toegestane maximale cumulatieve bodemdaling van 103 cm door de zoutwinning uit de Havenmond cavernes niet zal worden overschreden. Op basis daarvan zijn redelijkerwijs geen extra of andere effecten te verwachten als gevolg van de zoutwinning uit de Havenmond cavernes dan bij de instemming op het winningsplan uit 2012 zijn beoordeeld.

Bodemtrilling

Verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit

Op basis van het winningsplan 2012 is het zeer onwaarschijnlijk dat de zoutproductie in het Havenmondgebied tot bodemtrillingen zal leiden. Het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caveerne heeft geen aanpassing van het seismisch risico tot gevolg.

Beoordeling bodemtrilling

De minister stelt vast, dat de kans op een beving als gevolg van de zoutwinning in de Havenmond cavernes verwaarloosbaar is. Daarom zijn redelijkerwijs geen andere effecten te verwachten als gevolg van bodemtrilling, dan bij de instemming op het winningsplan uit 2012 zijn beoordeeld.

Natuur en Milieu

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

De Havenmond cavernes zijn gelegen onder de Waddenzee. De Waddenzee is aangewezen als een Natura 2000 gebied. Met behulp van de 'Hand aan de kraan' methode en het monitoringsplan is het mogelijk de zoutwinning duurzaam binnen de gebruiksruimte van het kombergingsgebied Vlie in te passen, waarbij onzekerheden over schadelijke gevolgen voor de natuurwaarden van de Waddenzee in voldoende mate kunnen worden weggenomen.

Frisia stelt dat de gekozen stof GTL GS270 aan alle functionele eisen van een oliespiegel voldoet. Bovendien is deze stof minder schadelijk voor mens en milieu. De resterende onzekerheid over de mogelijke vorming van schadelijke afbraakproducten zal middels een monitoringsprogramma worden gemitigeerd. Dit monitoringsprogramma zal bestaan uit het regelmatig nemen van monsters van de oliespiegel tijdens zogenaamde neckwash operaties en deze te analyseren en op verandering in samenstelling te toetsen. Deze neckwash operaties vinden regelmatig en minimaal éénmaal per jaar plaats.

Bij vaststelling van een veranderende samenstelling van de oliespiegel, zal nader onderzoek plaatsvinden naar de aard en risico's van de gevormde stoffen en zo

nodig aanvullende maatregelen getroffen worden om de nieuwe risico's te mitigeren. Gezien het feit dat de gevraagde wijziging betrekking heeft op de inzet van een milieuvriendelijker alternatief ten opzichte van dieselolie als oliespiegel, nemen de risico's voor natuur en milieu af.

V-3218

Advies SodM

SodM stelt dat de gevolgen voor natuur en milieu in het geval van een calamiteit minder nadelig zijn, het alternatief bevat minder toxische bestanddelen dan diesel.

Beoordeling natuur en milieu

Het meegroeivermogen van de kombergingsgebieden Vlie en Marsdiep is gebaseerd op de studie 'Meegroeivermogen en gebruiksruimte in de getijdebekkens Vlie en Marsdiep; Grootschalige morfologische ontwikkelingen westelijke Waddenzee' (J. Cleveringa, juli 2010). Het rapport betreft een achtergronddocument behorend bij het milieueffectrapport (hierna: MER) van de zoutwinning in Noordwest Fryslân Deel A (Arcadis, juli 2010). In deze studie is het meegroeivermogen voor deze beide kombergingsgebieden bepaald op 5 millimeter per jaar, gemiddeld over een 19-jaarlijkse periode. Vervolgens zijn het MER en de contra-expertise van Deltares ter toetsing voorgelegd aan de Commissie m.e.r. In haar toetsingsadvies van 16 november 2010 concludeert de Commissie m.e.r. dat het achtergrondonderzoek naar de effecten op de Waddenzee gedegen is en op overtuigende wijze laat zien, dat de aanvoer van sediment uit de Noordzeekustzone voldoende is om de effecten van bodemdaling door de zoutwinning in het wingebied Havenmond (met enige vertraging) op te vangen. Hierdoor treedt volgens de Commissie m.e.r. geen aantasting op van de natuurlijke kenmerken van het Natura2000-gebieden de Waddenzee. In het instemmingsbesluit (2015) met het winningsplan heeft de minister geconcludeerd dat door toepassing van het "Hand aan de Kraan" principe gewaarborgd wordt dat het meegroeivermogen van de betreffende kombergingsgebieden niet wordt overschreden. Aldus is geborgd dat wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat de winning van zout in het gebied Havenmond geen schadelijke gevolgen zal hebben voor de natuur- en landschapswaarden van de Waddenzee. Omdat de wijziging van het instemmingsbesluit geen betrekking heeft op de bodemdaling, geeft het verzoek tot aanpassing van het instemmingsbesluit blijft deze conclusie uit het instemmingsbesluit (2015) ongewijzigd.

Boven de zoutcavernes zijn isolerende lagen aanwezig. Wanneer de isolerende laag voldoende aanwezig is, kan de oliespiegel op den duur niet in het grondwater terechtkomen. Zodoende is de kans dat de oliespiegel in het milieu terechtkomt klein. De gevraagde wijziging heeft betrekking op de inzet van een milieuvriendelijker alternatief ten opzichte van dieselolie als oliespiegel. Het effect als dakolie toch in het milieu terechtkomt, is zodoende nog kleiner. Om de risico's op natuur en milieu zo klein mogelijk te houden is het raadzaam dat de stof GTL GS270 in plaats van dieselolie wordt toegepast vanaf de start van de aanleg van de nieuw aan te leggen Havenmond cavernes (HVM-2, HVM-1, HVM-3 en HVM-1-SDTR).

Om uit de Havenmond cavernes te kunnen winnen heeft Frisia niet alleen de instemming van de minister nodig voor de zoutwinning, maar ook een omgevingsvergunning voor het mijnbouwwerk waarmee de daadwerkelijke zoutwinning en de daarmee verband houdende werkzaamheden plaatsvinden.

Voor wat betreft de mijnbouwlocatie van waaruit de winning gaat plaatsvinden uit de Havenmond cavernes, heeft de afweging van de bovengrondse gevolgen van het in werking hebben van de mijnbouwrichting op natuur en milieu reeds plaatsgevonden in het kader van de omgevingsvergunningen voor die zoutwinningsinstallatie (24 december 2014, kenmerk DGETM-EM / 14160853).

V-3218

Conclusie bodembeweging als gevolg van de aanvraag en de maatregelen ter voorkoming van schade

De minister stelt vast dat door de gevraagde wijziging het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caveerne, de effecten van bodembeweging als gevolg van de aanvraag en de maatregelen ter voorkoming van schade niet wijzigen.

4.3 Risico's voor de veiligheid en schade

Verzoek tot wijziging instemmingsbesluit

In het winningsplan (2012) stelt Frisia dat de bodemdaling die ontstaat door de zoutwinning uit de Havenmond cavernes, geen enkele merkbare invloed heeft op gebouwen, infrastructuur en de waterhuishouding op het Friese land. Frisia stelt dat er geen reden bestaat om de bestaande kans op schade voor de Havenmond cavernes te wijzigen.

Beoordeling risico's voor veiligheid en schade

De minister beoordeelt de risico's voor de veiligheid voor omwonenden en de kans op schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan als gevolg van de in het winningsplan beschreven wijze van winning en de daardoor veroorzaakte bodembeweging. De minister concludeert in het instemmingsbesluit 2015 op het winningsplan dat het risico van schade ten gevolge van bodembeweging voldoende is beperkt. De minister stelt vast dat het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caveerne niet leidt tot een andere beoordeling van de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan, dan bij de beoordeling van het winningsplan uit 2012, waarmee hij heeft ingestemd.

Conclusie risico's voor veiligheid en schade

De minister stelt vast dat door de gevraagde wijziging het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de caveerne, de risico's voor veiligheid en schade niet wijzigen.

5. Eindbeoordeling

Gelet op artikel 36, eerste lid en artikel 34, vierde lid, onder b van de Mbw komt de minister samenvattend tot de volgende beoordeling van het verzoek tot wijziging van het geldende instemmingsbesluit.

De minister komt tot de conclusie dat het verzoek tot het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de Havenmond cavernes, niet leidt tot een andere beoordeling van de effecten van de wijze van winning, de effecten van bodembeweging als gevolg van de zoutwinning en de maatregelen ter voorkoming van schade door bodembeweging en de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.

De minister is van oordeel dat geen nadelige effecten op natuur en milieu zijn te verwachten door het inzetten van GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de Havenmond cavernes.

V-3218

6. Besluit

Gelet op de inhoud van het door Frisia ingediende verzoek tot wijziging van het instemmingsbesluit voor het winningsplan Havenmond en de hierover ingewonnen adviezen;

en

gelet op artikel 34, derde lid, en artikel 36, van de Mbw;

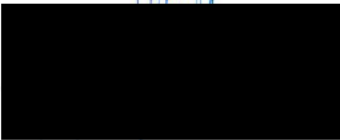
wijzigt de Minister van Economische Zaken en Klimaat zijn instemmingsbesluit van 12 mei 2015 (kenmerk: DGETM-EM/13005869), als volgt:

Artikel 18 wordt toegevoegd:

Artikel 18

1. Frisia Zout B.V, past GTL GS270 of een vergelijkbare stof in plaats van dieselolie als oliespiegel in de cavernes toe.
2. Frisia Zout B.V dient bij toepassing van een vergelijkbare stof voorafgaand aan de aanleg van de cavernes een rapport in bij de inspecteur-generaal der mijnen, met een afschrift aan de minister, waaruit blijkt dat toepassing van deze vergelijkbare stof niet leidt tot verminderde beheersing van de ontwikkeling van de hoogte van de caverne.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze,

MT-lid Directie Warmte en Ondergrond

Bezwaar maken?

Tegen dit besluit kan binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een bezwaarschrift worden ingediend, door degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken.

Het bezwaarschrift moet worden ingediend bij de minister van Economische Zaken en Klimaat, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag en bevat ten minste:

- de naam en het adres van de indiener;
- de datum van ondertekening;
- het kenmerk of een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht;
- de gronden van het bezwaar.